

Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 08.04.2025

Kabul Tarihi/Accepted: 18.06.2025

Yayın Tarihi/Published: 30.06.2025

Afganistan “Kânûn-i Merâsim-i Arûsî”si İle Osmanlı Devleti “Düğünlerde Men’i İsrâfât Kânûnu”nun Benzerlikleri Açısından İncelenmesi

**MUHAMMED ZAKİR
BAKHTARİ**Uludağ Üniversitesi, Sosyal
Bilimler Enstitüsü
zz57749@gmail.com<https://orcid.org/0000-0003-0633-9315>

ÖZ

Afganistan’da İslâmiyet’in kabulünden itibaren medeni ve hukuki meseleler klasik fıkah ve fetva kitaplarına göre çözümlenmiştir. Osmanlı hâkimiyetine girmemiş olmasına rağmen, modern dönemde Afganistan, Kanunlaştırma sürecinde Osmanlı hukukundan dolayı olarak etkilenmiştir. Osmanlı’da İslam Aile Hukuku’nun Kanunlaştırılması Hukuk-ı Aile Kararnamesi ile başlamış, düğünlerde israfı önlemek amacıyla 1920’de sekiz maddelik Düğünlerde Men’i İsrâfât yasası çıkarılmıştır. Afganistan’da ise yasama süreci 1921’de başlamış, aile hukukuna dair ilk düzenleme olarak aynı yılda Nizamnâme-i Arûsî ve Hatne Süri yayımlanmıştır. Zamanla çeşitli tüzükler çıkarılmış, 1977’de kapsamlı Medeni Kanun yürürlüğe girmiştir. Artan düğün harcamaları karşısında 2017 yılında Kânûn-i Merâsim-i Arûsî adıyla yeni bir Kanun çıkarılmıştır. Bu makalede, Osmanlı’daki 1920 tarihli ve Afganistan’daki 2017 tarihli bu iki düzenleme tarihsel gelişimleri ve orijinal metinleriyle incelenmiş, düğünlerde israfın önlenmesine yönelik benzer yönler değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler:

Aile Hukuku, Düğün, Osmanlı, Afganistan, İsrâf

Atıf/Citation

- Bakhtari, M. Z. (2025). Afganistan “Kânûn-i Merâsim-i Arûsî”si İle Osmanlı Devleti “Düğünlerde Men’i İsrâfât Kânûnu”nun Benzerlikleri Açısından İncelenmesi. *YUVA Dergisi*, 3(1), 62-98.
- Bakhtari, M. Z. (2025). An Analysis of Afghanistan’s “Kânûn-i Merâsim-i Arûsî” And Ottoman State’s “Kânûn-i Merâsim-i Arûsî” In Terms of Their Similarities. *YUVA Journal*, 3(1), 62-98.

Bu makale iThenticate programıyla taranmıştır.

This article was checked by iThenticate.

An Analysis of Afghanistan’s “Kânûn-i Merâsim-i Arûsî” And Ottoman State’s “Kânûn-i Merâsim-i Arûsî” In Terms of Their Similarities

ABSTRACT

Since the adoption of Islam in Afghanistan, civil and legal issues have been resolved according to classical fiqh and fatwa books. Although it was not under Ottoman rule, Afghanistan in the modern period was indirectly influenced by Ottoman law in the process of legalisation. In the Ottoman Empire, the codification of Islamic Family Law started with the Law on Family Decree, and in 1920, the eight-article Law on Men'i Israfât in Weddings was enacted in order to prevent waste in weddings. In Afghanistan, the legislative process started in 1921, and the first regulation on family law was published in the same year with the Nizamnâme-i Arûsî ve Hatne Süri. Various by-laws were enacted over time, and the comprehensive Civil Code came into force in 1977. In the face of increasing wedding expenditures, a new law, Kânûn-i Merâsim-i Arûsî, was enacted in 2017. In this article, these two regulations, dated 1920 in the Ottoman Empire and 2017 in Afghanistan, are analysed with their historical development and original texts, and the similarities in preventing waste in weddings are evaluated.

Keywords:

Islamic Law, Ottoman, Afghanistan, Wedding, Israf

Giriş

Geçmişten günümüze Afganistan toplumunda düğün ve diğer merasimler, sosyal ve kültürel etkinliklere dayanmakta olup genellikle ekonomik önemi üzerinde durulmaktadır. Bu nedenle, aileler arasında düğün masraflarının artmasıyla birlikte, düğünler prestij ve statü göstergesi haline gelmiştir. Bu durum, aileler arasında rekabeti artırırken genç çiftlerin ve evliliklerinin üzerine olumsuz baskılar getirmekle birlikte, bazen boşanma gibi istenmeyen sonuçlara da yol açmaktadır. Afganistan, tarih boyunca yerel örf-âdetlere dayalı hukuki bir yapıya sahip olmuştur. Bu yüzden modernleşme sürecine kadar düğün ve diğer merasimlerde israfı önlemek ve geleneksel değerleri korumak için devlet yetkilileri ve kanaat önderleri tarafından çeşitli adımlar atılmıştır. Dolayısıyla, düğünlerde aşırı masrafları kontrol etmek için ailelerin düğün bütçelerini denetlemesi ve gereksiz harcamalardan kaçınması gerektiği yönünde tavsiyelerde bulunulmuştur.

1919 yılında İngiltere'nin işgalinden kurtularak bağımsızlığını ilan ettikten sonra, Afgan kralı Emânullah Han (ö. 1960), farklı alanlarda yeni kanunlar çıkarmaya başlamıştır. Yasama sürecinde, Emânullah Han, İran kralı Rıza Şah, Türkiye Cumhuriyeti kurucusu Mustafa Kemal Atatürk ve Osmanlı döneminin son yıllarında yazılan kanunlardan esinlenerek, Hanefî mezhebinin esaslarını ilke edinmek suretiyle modern bir şekilde ilk kez Afganistan Anayasası'nı ve diğer kanunları oluşturmuştur (Tahrânî ve Yesârî, 2010, s. 9). Afgan Aile Hukuku tarihsel bakış açısıyla incelendiğinde onun Osmanlı döneminin son yıllarında yazılmış olan "*Hukuk-ı Aile Kararnâmesi*" ve "*Düğünlerde Men'i İsrâfât*" isimli kanunlarından ilhamla hazırlandığı görülmektedir. Dolayısıyla Afganistan, aile hukuku ve düğün merasimleri ile ilgili sosyal ve hukuki dinamikler incelendiğinde, hukuk sisteminin geleneksel yapıdan modernleşmeye geçişe evrildiği görülmektedir. Modernleşme sürecinin, hukuk sistemindeki değişikliklerin yanı sıra sosyal yapıyı da etkilediği anlaşılmaktadır. Bunun hukuk sisteminin, aile hukuku gibi konulara bir standartlaştırma ve düzenleme getirerek, geleneksel düğün ve aile yapılarına müdahale ettiği görülmektedir. Ancak bu değişim, sosyal ve ekonomik düzeyde bazı zorlukları da beraberinde getirmiştir.

Afganistan'ın çağdaş tarihine bakıldığında, düğünlerde israfı önlemek için geçmişten günümüze kadar izlenen bazı önemli adımları görmektediriz. Bu adımlar arasında, bazı bölgelerde düğünlere katılacak misafir sayısının sınırlanması gibi önlemler bulunmaktadır. Bu tür önlemler, düğünlerin daha küçük ve daha kontrol edilebilir olmasını sağlayarak israfı azaltmayı amaçlamaktadır.

İsrâf kelimesi sözlükte haddi aşma, hata, cehalet, gaflet gibi anlamlara gelmektedir. Akıl veya örfü uygun görmediği ölçülerin dışına çıkmaktır. Dolayısıyla mal veya imkânları meşru olmayan yerlerde saçıp savurmayı ifade etmektedir. İsrâfla serf arasındaki fark birincisine haddi aşmada ifrat, ikincisine ise tefrit manayı veren genellikle her ikisi de aşırı inanç, tutum ve davranışlar için kullanılmaktadır. Aynı zamanda israf eden kişiye müsrif denilmektedir. (Kallek, 2001, ss. 178-180) Bunun yanında israf eden bir şeyi helâl olmayan bir yerde ve münasip olan bir miktardan fazla harcamalar yapan birine de müsrif denilmiştir (Erdoğan, 2005, s. 260).

Bu yaklaşım, maddi kaynakların daha verimli kullanılmasını sağlayarak israfı önlemeye yardımcı olmaktadır. Afganistan toplumunda, düğünlerde israfı önlemek için sosyal baskı oluşturan ve bu konuda farkındalık sağlayan bazı kesimler bulunmaktadır. Bu durum, insanların harcamalarını daha dikkatli bir şekilde yapmalarını teşvik etmektedir. Aynı şekilde düğünlerde, israfı önlemek amacıyla yapılan yasal düzenlemeler de bulunmaktadır. Bu düzenlemeler genellikle düğünlerde ateşli silahların kullanımını ve aşırı gürültüyü sınırlamayı içermektedir. Diğer yandan toplumun bazı kesimleri, geleneksel değerlerin korunması ve israfın önlenmesi gerektiğini vurgulamakla birlikte insanların düğünlerdeki davranışlarında daha dikkatli olmalarını salık vermektedir. Ancak, bu tür önlemler alınsa da Afganistan düğünlerinde hala israfın ve aşırılığın yaşandığı görülmektedir. Bu nedenle, daha fazla farkındalık, eğitim ve toplumsal katılımın gerekliliği sıkça vurgulanmaktadır.

Geleneklerin olumsuz sonuçları incelendiğinde, düğün ve diğer törenlerin tanzim edilmesi için özel bir kanunun oluşturulması toplum için ciddi ihtiyaçlardan biridir. Bu kanunun uygulanmasıyla, aşırı harcamalardan kaçınılmakla beraber gençlerin zamanında evlenmelerine destek olunabilecektir. Ayrıca, kanunun uygulanmasıyla İslâm ve popüler geleneklere uygun olmayan âdetlerin kontrol altına alınması ve düzenlenmesine imkân sağlayacaktır. Bu tür kanunların uygulanabilmesi için günümüzde en etkili yöntemlerden biri, sosyal medya ve resmi makamlar aracılığıyla halkın bilgilendirilmesi, bu tür uygulamaların faydalarının belirginleştirilmesi ve açıklanması gerekmektedir. Kanunun uygulanması için düğün mekanlarında denetleyici ve sorumlu kişilerin bulunması da önem taşımaktadır. Ayrıca nikah akdinin güvence altına alınması için nikâhın mahkemede kıyılması ve kaydedilmesi zorunlu olmalıdır.

1921 yılından bu yana Afganistan, Aile Hukuku’nda özellikle düğünlerde aşırı harcamaları önlemek için yasalara sahip bir ülke olarak bilinmektedir. Emânullah Han döneminde hazırlanan aile hukuku yasalarının bazıları hala yürürlükte olup, şu ana kadar iptal

edildiklerine dair herhangi bir belge bulunmamaktadır. Bu nedenle kanunun Afgan toplumunda hala uygulandığı söylenebilir. Afgan toplumu genel olarak düğün ve cenaze törenlerinde aşırı harcamaları önlemek için yasaların uygulanmasını ciddi bir gereklilik olarak görmektedir. Bu bağlamda, 2017 yılında hazırlanan *Kânûn-i Merâsim-i Arûsi*, Afgan toplumunun farklı bölgelerinde evlilik ve diğer geleneklerle ilgili on dört örf-âdet tespit etmiştir. Bu on dört çeşit âdetten sadece nişan, düğün ve nikah merasimleri kanunlaştırılarak onlara izin verilmiş, geriye kalan örf-âdetler kanunen yasaklanmıştır (Bakhtari, 2022, s. 69-80).

Bu makalede öncelikle düğün, Afganistan *Aile Kanunu* ve Osmanlı devletinin son döneminde yazılan *Düğünlerde Men'i İsrâfât* Kanun'u hakkında kısaca bilgi verilecek, ardından iki Kanun'un arasında benzeşen noktalarla ilgili değerlendirilmelere yer verilecektir. Son kısmında ise Afganistan'daki "*Kânûn-i Merâsim-i Arûsi'nin* tercümesi yapılacaktır.

1. Düğün

Düğün, insanın evlilik yolculuğunun önemli bir aşaması olarak kabul edilen ve sosyal hayatımızı derinden etkileyen köklü bir gelenektir. Sosyal yaşantımızda önemli bir yer işgal eden düğünler, evliliğin getirdiği bu önemli geçiş dönemini kutlamak için düzenlenir. Düğün geleneği, zamanla eğlence ve kutlama unsurlarını da içine alarak geniş bir alana yayılmıştır. Toplamlar arasında farklılık gösterse de düğün gelenekleri kültürlerimizin önemli bir parçası haline gelmiştir. Ancak, bu geleneksel merasimlerin en dikkate değer yönlerinden biri, beraberinde getirdiği yüksek masraflardır. Bu bakımdan, düğün hazırlıkları ve masrafları, toplumların ortak meselelerinden biri olmuştur (Keha, 2017, s. 96).

Düğün merasimi, toplumların zaman ve mekanlarına göre değişiklik gösterir, genel olarak kız ve erkek evlerinde gerçekleştirilen bir törendir. Gelinin evliliğe hazırlanması, özel bir merasimle kocasının evine getirilmesi, düğüne gelen misafirlere yemek veya diğer ikramlarda bulunulması gibi konular, bütün düğünlerin ortak özelliklerini teşkil etmektedir. Düğüne davet edilen kişilerin davete icabet etmesinin vacip, farz-ı ayn veya farz-ı kifaye olduğunu söyleyen fukahâ da bulunmaktadır.

Düğünde yemek vermek sünnettir. Bu yemeğe çağrılan kimsenin haramlar işlenmiyorsa- davete icabet etmesi de sünnettir. Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Biriniz bir düğün yemeğine davet edilirse, böyle bir davete icabet etsin (Kâzvinî İbn Mâce, Nikâh,25) Her kim davete icabet eylemez ise, gerçekten o, Allah'a ve Rasûlüne isyan etmiş olur. Oruçlu olsa bile, icabet eder ve duada bulunur. Eğer oruçlu değilse yer ve dua eder. Eğer özürsüz yemez ise günahkâr olur ve cefa

etmiş bulunur (Müslim, 1955, Nikâh,110). Dört mezhep imamı düğün dâvetine icâbetin vacip olduğunda ittifak etmişlerdir. Bunun dışındaki dâvetlerde durum böyle değildir. Bu sebeple bir kimse oruçlu bile olsa dâvete katılır; keffâret orucu gibi farz veya vâcip bir oruç tutuyorsa onu bozmaz ve dâvet sâhibine dua eder. Tuttuğu oruç nâfile ise orucunu bozup bozmamak tamamen kendisine kalmıştır (detaylı bilgi için bkz. İbn Abdülber, 2017, s. 50).

Çünkü düğüne icabet, bu tür merasimlerde insanlar arasında sevgi ve saygı bağlarını güçlendirme hikmetine dayanmaktadır. Düğünlerde aşırılıktan kaçınılarak İslâm kuralları çerçevesinde eğlenmek meşru görülmüştür (Yaran, 1994, s. 15-16).

Afgan toplumunda düğünle ilgili merasimler sırasıyla söz kesme, nişan, kına gecesi ve düğün töreni olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır. Her toplumda olduğu gibi, çiftlerin hayatındaki en önemli ve mutlu anı düğün günü ve gecesidir. Bu gecede, kendi aşamalarıyla birlikte her iki taraftan yakın akrabalar ve arkadaşlar bir araya gelerek düğün hazırlıklarını başlatırlar. Kına gecesinden sonra büyük düğün merasimi başlar, düğünden önce yakın akraba ve dostların düğüne davet edilmesi için şehirlerde davetiye kartı dağıtılır, köylerde ise bir kişi görevlendirilir. Şehirlerde düğün genellikle otellerde yapılırken, şehirden uzak bölgelerde ise umumen tarafların evlerinde gerçekleşmektedir. Genel olarak düğünden bir gün önce yemek hazırlıkları başlamaktadır. Yemek saati ülke genelinde öğlene doğru sunulmaktadır. Damat ve geline arkadaşlarıyla ayrı ayrı özel yemekler sunulur ve yemekten sonra çiftler takı takma merasimi için bir araya gelir. Sonrasında yakın akraba ve arkadaşlar eşliğinde gecenin geç saatlerine kadar dans, oyun ve eğlenceler devam eder. Ayrıca, bazı bölgelerde özel geleneksel uygulamalar bulunur. Bunlar arasında, damadın anne veya babası takı takma merasiminden sonra gelin ve damada bir arsa, ev, bağ veya bahçe gibi hediyeler sunarlar, ardından damat ve gelin tahta oturur (Âîn-i İzdivâc der Afganistan, 2022, s. 1).

Afgan toplumunda, nikâh akdi İslâmî evlilik şartlarına göre gerçekleşen ilk aşama olarak kabul edilirken, düğün merasimi ikinci aşama olarak görülmektedir. Nikâh merasiminde, mehir miktarı belirlenir ve gelinin rızasını almak için iki şahit ile gelinin velisi görevlendirilir. Şahitler, gelinin yanına giderek gelinin rızasını almak için sorular sorarlar. Sonra gelin, şahitler huzurunda üç kez evet cevabını verir. Ardından, şahitler nikâh meclisine giderek, Molla imamın huzurunda iki şahidin şehâdetleri ve mehir miktarı konusunda tarafların anlaştıklarını ilân ederler ve sonra imam tarafından nikâh akdi kıyılır. Diğer yandan, Afganistan’ın bazı kabilelerinde ön yargıları nedeniyle gelin ve damat birbirlerini düğüne kadar görmezler. Bu durumda nişanlılık sürecinde taraflar karşılıklı olarak fiziksel görünüm, ahlak, davranış ve diğer

kişisel özellikleri anlamakta zorlanabilmektedir. Bu gelenekler uzun zamandan beri Afganlar arasında sürmektedir (Popal, 2017, s. 2).

Osmanlı saraylarındaki düğünler, genelde şehzadelerin evlilik ve sünnetleriyle bağlantılı olarak düzenlenmektedir.

İslâm'da ve Semavî dinlerde Hz. İbrâhim'in uygulamasına dayandırılan sünnet geleneği İslâmiyet'te de devam etmiştir. Sünnet Hz. Peygamber'in hadislerinde fitrat gereği yapılan işler arasında sayılmıştır. Konuya ilişkin hadislerle Müslüman toplumların telakki ve teamüllerini değerlendiren fakihler sünnet ameliyesinin hükmü konusunda farklı görüşler ortaya koymuştur. Erkek bakımından sünnet olmanın hükmü Hanefî ve Mâlikîler'e göre sünnet, Şâfiî ve Hanbelîler'e göre vâciptir. Ancak Hanefîler bunu ezan gibi İslâm'ın sembol hükümlerinden (şîâr) sayarlar ve topluca terkedilmesine izin verilmeyeceğini belirtmişlerdir (ayrıntılı bilgi için bkz. Bozkurt, 2010, s. 157-179).

Türk-İslâm geleneğine uygun olarak, Osmanlı padişahları kızlarını veya hanedan üyelerini çoğunlukla çevre beyliklerin şehzadeleriyle veya devlet adamlarıyla, bazen de tanınmış ailelerin oğullarıyla evlendirirlerdi. Ayrıca, şehzadelerin çoğu zaman çevredeki hanım sultanları veya saraydaki cariyelerle evlendirildiği bilinmektedir. Bazı eski dönemlerde, sultanların ve şehzadelerin sünnet ve düğünlerini bir arada yaptıkları bilinmektedir. III. Murad (ö. 1595) için 1582'de düzenlenmiş merasim, Osmanlı tarihinde en görkemli düğün olarak kabul edilir; şehzadelerin sünnetleri ile Ayşe Sultan'ın düğünü bir arada yapılmıştır. Osmanlı döneminde düğünler genellikle geçit törenleri, müzik ve eğlence gösterileri, seyirlik oyunlar, spor yarışmaları ve diğer gece eğlenceleriyle dolu dramatik etkinlikleri kapsamaktadır. Seyirlik oyunlarda cambazlar, gürbazlar, zorbaçlar, şemşirbazlar, hokkabazlar, yılanbazlar ve diğer göstericiler performanslarını sergilerler (Nutku, 1994, s. 16-18).

Türk kültüründe düğünler, Türklerin İslâm'ı kabul etme sürecinden önceki geleneksel örf-âdetlerin bir kısmını korunarak günümüze taşınmıştır. Anadolu ve Trakya gibi bölgelerde düğünlerle ilgili çeşitli gelenek ve görenekler bulunmaktadır. Bu gelenekler genel hatlarıyla benzerlik gösterir, ancak detaylarda farklılık göstermektedir. Düğünler genellikle nikahın hemen ardından gerçekleşmektedir. Ayrıca, düğünler genellikle geçim kaynağı olarak tarıma dayalı olan ve ürünlerin kaldırıldığı sonbahar döneminde düzenlenmektedir (Nutku, 1994, s. 16-18).

Düğün hazırlıkları; düğün mekânının, gelinliğin seçimi, fotoğrafçı ve diğer hizmet sağlayıcıların belirlenmesi gibi bir dizi karar içeren kapsamlı bir süreçtir. Bu sürecin sorunsuz ilerlemesi için taraflar arasında zaman çizelgelerinin belirlenmesi ve uygun şekilde organize edilmesi gerekmektedir. Böyle bir durumun hazırlanması için öncelikle aileler arasında düğün bütçesi konusunun görüşülmesi ve davet edilecek misafirlerin sayısı planlanmalıdır. Diğer yandan, gelin adayları için en heyecan verici an genellikle gelinlik seçimidir. Ancak bu süreç stresli olabilir ve istenilen gelinliği bulmak zaman alabilir. Bu nedenle, bu tür sorunları önlemek için gelinlik arayışına erken başlanması önem arz etmektedir. Düğün tarihi yaklaştıkça, mekânın seçimi, nikâh tarihinin belirlenmesi ve diğer detayların netleştirilmesi gibi konular önem kazanmaktadır. Eğer gerekli ise damatlık, gelinlik ve araba gibi detayların da önceden düşünülmesi gerekmektedir (Doğan, 2020, s. 1).

2. 1921 Afganistan Aile Hukukuna İlişkin İlk Kanun (Nizamname-i Arûsî ve Hatne Sûri)

1919 yılında Afganistan, İngiltere’den bağımsızlığını ilân ettikten sonra ilk kez nişan, düğün ve diğer merasimleri düzenlemek için *Nizamname-i Merasim-i Arûsî ve Hatne Sûri*’ye çıkartılmıştır. Bu kanun, aile hukuku ile ilgili olup, 1921 yılında Emânullah Han döneminde hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Bu kanun, Afganistan tarihinde, düğün ve diğer merasimlerdeki harcamaları sınırlamak amacıyla düzenlenmiş ilk kanun olarak karşımıza çıkmaktadır. 24 maddeden oluşan kanun, özellikle kadın haklarını savunmakta, zorla evlilikleri ve o dönemlerde yaygın olan bazı olumsuz örf-âdetleri önlemeyi hedeflemektedir. Emânullah Han’ın kanunun girişinde vurguladığı üzere, “her türlü aile hukuku dâvası için başvuru alan ilk kaynak şer‘î mahkemeler olup, kocasından şiddet gören ve çaresiz kalan kadınlar üzerindeki zulmü ve istismarı önlemek ve uyuşmazlıkları eşitlik ilkesine göre çözmek amacıyla hazırlanmıştır”. Aynı zamanda bu kanun, dine özellikle Hanefî mezhebinin esaslarına dayandırılmış ve halkın lehine yazılmıştır (Nizâmname-i Nikâh, Arûsî ve Hatne Sûri [NNAH], 1921). Söz konusu kanun, evlilik öncesi yapılan çeşitli törenlerle ilgili kuralları da içermektedir. Düğünlerde aşırı harcamaları yasaklamış, kızların buluğ çağına ulaşmadan evlendirilmelerini engellemiş ve 13 yaşından önce nikâh yapılmaması gerektiğini açıkça vurgulamıştır.

Söz konusu kanunun 4. maddesine göre, gereksiz harcamaları önlemek ve taraflar arasında yeni anlaşmazlıkların çıkmasını engellemek amacıyla, Emânullah Han nişan merasiminde yapılan tören, yemek ve *şirni hori* adı verilen tatlı yemekleri gibi törenlerin kesinlikle yasak olduğunu vurgulamıştır (NNAH, 1921, md.4/4). Madde ayrıca, nişan

merasiminde bir kişinin evlenme isteği olduğunda öncelikle her iki tarafın ailelerinin ve yakın akrabalarının bir araya gelerek konuşmaları ve ardından damadın huzurunda basit bir ev töreni düzenlemeleri gerekliliğini belirtmektedir. Bu yolla, tarafların aileleri büyük ve masraflı törenlerden kaçınmaktadırlar.

Mehir miktarı 30 Rupî'den fazla olanlar ile “*şir beha, velver, kalın, başlık parası ve gele /Evlenecek erkeğin kız tarafına ödediği çeşitli para veya hediyeler* (Akgündüz, 1992, s. 131-133)”, adı verilen uygulamalar miktar az olsa da kesin bir dille yasaklanmıştır (NNAH, 1921, md.11/6). Gelin ve damadın kıyafetleri, tarafların mali durumlarına göre belirlenerek kayıt altına alınır. Kanunda gelin ve ailesinin düğün için hazırladığı çeyizin gösterilmesi de yasaklanmıştır. Ancak düğünden sonra gelin ve damadın akrabalarının kendilerine mobilya veya süs eşyası verme hakkı vurgulanmıştır (NNAH, 1921, md.12-14/6). Düğün gecesi töreninde tarafların kendi zevklerine göre merasim düzenleyebilecekleri zikredilmiş, bu konuya herhangi bir engel getirilmemiştir. Ancak törende tatlı ve meyve ikramlarında aşırıya kaçmaktan kaçınılması gerektiği belirtilmiştir.

Nikâh akdini kıyan Molla imam için ise en az 5 en fazla 20 Rupî verilmesi şart koşulmuştur. Hatne süri (çocuk sünneti) merasiminde ise, Emânullah Han masrafı çok olan merasimleri, kadınlar ve erkekler arasında farketmeksizin harcamaları yüksek olan her türlü tören kutlamalarını yasaklamıştır (NNAH, 1921, md.17-19/7).

Afganistan, İngilizlerden bağımsızlığını ilan ettikten sonra, hükümler değişse bile, yasama tarihi boyunca düğün ve diğer merasimleri düzenlemek için ihtiyaçları her zaman farklılık göstermiştir. Merasimlerin düzenlenmesi, genellikle fazla harcamalar ve kalabalık misafir topluluklarının katılımını gerekli kılmıştır. 2017 yılında *Kânûn-i Merâsimi Arûsi* adlı müstakil bir yasa çıkarılana kadar düğün masraflarını kontrol altına almak, merasimleri düzenlemek ve kötü örf-âdetler ile diğer gelenek ve görenekleri denetlemek için meclis tarafından düzenlenmiş bir kanun bulunmamaktaydı.

3. 2017 Kânûn-i Merâsim-i Arûsi

Afganistan'da *Kânûn-i Merâsim-i Arûsi*'nin yürürlüğe girmesinden sonra, kanunun temel amaçları arasında İslâm'ın kurallarına aykırı olan gelenek ve göreneklerin ortadan kaldırılması, asıl ve kültürel değerlerin korunması, popüler geleneklere saygı gösterilmesi, merasimlerde aşırı harcamaların önlenmesi, tüm törenlerin düzenlenmesi ve kolaylık sağlanması, İslâm'ın değerlerinin korunması, ahlaki sapmaların önlenmesi gibi konular bulunmaktadır. Öte yandan, kanun kapsamında, kızlarının evlenmesi vesilesiyle ebeveynlerinin veya velilerinin mehir

dışında hiçbir şekilde “*para, şir beha, velver, kumaş, kalın, gele, pişkeş, çeyiz*” ve benzeri hediyeler almasına izin verilmemiştir. Ayrıca, düğünlerde veya nikâh törenlerinde herhangi bir tarafın zorlaması veya dayatması yasaklanmıştır. Nişanlılar ve aileleri arasında *Bayram, Berat, Ramazan, Nevruz* gibi özel günlerde zorla hediyeleşmek de engellenmiştir. Ancak, salon veya restoranda düğün yapılmasına izin verilmiştir.

Kânûn-i Merâsim-i Arûsî, toplum içinde destekçileri ve muhalifleri bulunan bir kanundur. Muhalifler, bu kanunu insanların kişisel hayatlarına müdahale olarak görürken, destekçiler ise yasanın şariat ve toplumun meşru kurallarına uygun olduğunu savunmaktadır. Ancak bu kanunun ailelerin durumlarına kısıtlama getirmek veya aile işlerine müdahale etmek amacıyla değil, aksine aile ilişkilerini güçlendirmeyi ve kadına yönelik şiddeti azaltmayı hedeflediği söylenebilir. Düğün ve ilgili törenlerde yapılan harcamalar ise, İslâm kuralları yanında Afgan toplumunun geleneklerine de uyumlu olmaktadır. Aksi takdirde, acımasız rekabetler nedeniyle toplum içinde ekonomik sıkıntılar meydana gelmektedir. Son olarak, bu kanun uzun uğraşlar sonucunda Afganistan Anayasa’sının 94. “ *ماده پنجاه و چهارم قانون اساسی این قانون در روشنی حکم مندرج* ” (KEA, 2004, md.94/29)”, maddesine dayandırılarak oluşturulmuş, Afgan *Wolesi Jirga* (Parlamentosu) tarafından 4 bölüm ve 25 maddeyle oy çokluğuyla kabul edilmiş ve 2017 yılında yürürlüğe girmiştir.

Kanunun uygulamasıyla düğün merasimlerinde aileler arasında yıpratıcı masraflar ve zararlı örf-âdetlerden kaçınılmış olacaktır. Ayrıca bu kanun, düğüne davetli olan misafirlerin sayısını, gelinlik şeklini ve benzer diğer unsurları azaltmayı, yanı sıra kötü gelenekleri ve ahlak bozucu merasimleri önlemeyi ve toplumu ıslah etmeyi hedeflemektedir. Bu kanun, aynı zamanda ülkenin sosyal reformlarının ilk adımı olarak kabul edilmektedir. Çünkü daha önceki fahiş düğün masrafları gençleri yasadışı faaliyetlere veya göçe zorlamıştır. Dolayısıyla, bu yasa ülkedeki sosyal ve kültürel açıdan hoş olmayan gelenekleri önleme noktasında önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Afgan toplumunun, gelenek ve göreneklerine bağlı olarak Afganistan’ın farklı bölgelerinde düğün masraflarının yüksek seviyelere çıktığı ve bunun faturasına gittikçe ağırlaştığı bilinmektedir. Birçok yerde bir düğünün maliyeti genellikle bir milyon Afgan parasına denk gelen yaklaşık 15-20 bin dolar seviyelerine ulaşabilmektedir. Bu rakamlar daha yüksek veya düşük olabilmektedir. Bu yüksek masraflar genellikle nişan, düğün, *başlık parası, şir beha, velver, nevrusi, çeyiz ve bayram* gibi özel zamanlarda harcanmaktadır. Afganistan’da nişan ve düğün merasimleri sosyal medyada sıkça yer almakta ve bu yüksek masraflar

eleştirilmektedir. Bu tür merasimler genellikle aileler arasındaki rekabetten veya diğer sebeplerden kaynaklanmaktadır (*Merâhil-i İzdivâc az Khastgâr-i tâ İzdivâc*, 2020, s. 4).

Kânûn-i Merâsim-i Arûsi, düğün merasimlerinde kadınlar ve erkeklerin bir araya gelmelerini yasaklamaktadır. Ayrıca düğünlerde kadınların, erkeklerin ve gelinlerin kıyafetlerine kısıtlamalar getirmektedir. Şöyle ki kadınların, erkeklerin, gelinlerin ve misafirlerin giydikleri elbiselerin İslâm'ın koyduğu kurallara aykırı olmaması gerekmektedir. Bu nedenle kanun, İslâm'a aykırı kabul edilen kıyafetleri şöyle tanımlamaktadır; “*Kadının vücudunu belli eden ve çıkıntılarını öne çıkaran yarı çıplak, ince ve dar kıyafetlerdir*” Ayrıca bu kanunun 12. maddesinin bir kısmında şu ifade yer almaktadır: “*Erkekler ve erkek çocuklar kadın elbisesi giyemezler ve bunun tersi de geçerlidir*”.

Diğer yandan, kanuna göre *Bayram*, *Nevruz* gibi çeşitli vesilelerle zorla hediye almak da yasaktır. Kanunun açıklamalarına göre Afganistan'ın birçok bölgesinde “*velver, kalın, gele ve şir beha*” gibi farklı adlar altında gelenekler görülmektedir. Bu geleneklerden biri çeyiz meselesidir. Kanuna göre tarafların herhangi bir zorlama olmaksızın çeyiz hazırlamasına izin verilmiştir. Ancak çeyizin düğüne gelen misafirlere teşhir edilmesi yasaklanmıştır. Diğer yandan düğün merasimlerinde davet edilen misafirlerin sayısının beş yüz kişiyi geçmemesi ve kişi başı 300 Afgan parasından fazla menü sipariş etmemesi yer alır. Alkollü içecekleri içmek de kanunun yasakları arasında yer almaktadır. Ancak günümüzde Afgan toplumunda birçok düğün merasimi genellikle bin kişiye kadar misafir ağırlamakta ve 300 Afgan parası genellikle otellerin menüsündeki en düşük fiyat olarak belirlenmektedir. Bununla birlikte, resmî ve örfî evlilik cüzdanlarının mahkeme tarafından düzenlenip kaydedilmesi, devlet bütçesinden yoksul gençlere toplu bir şekilde düğün yapma imkânı sağlanmasını öngören diğer kanun hükümleri de bulunmaktadır (KMA, 2017).

4. 2017 Kânûn-i Merâsim-i Arûsi Uygulaması

Kânûn-i Merâsim-i Arûsi uygulaması tavsiye niteliğinde olup genellikle yasal uygulama garantisi bulunmamaktadır. Bu kanun, çoğu durumlarda ihlal edenleri cezalandırmaya yönelik hükümler içermemekte, sadece kısıtlama olarak yer almaktadır. Kanuna uymayanların cezalandırılması konusunda, gelin ve damadın aileleri ile misafirler için herhangi bir ceza öngörülmemiştir. Dolayısıyla, bu sadece otel işleticilerini uyarıcı bir rol üstlenmektedir. Kanunu ihlal edenlerle ilgili olarak otel, salon ve restoran sahiplerine cezalandırma yetkisi verilmiştir. Örneğin, otel sahiplerine birinci ihlalde 30.000 Afgan parası cezası, ikinci ihlalde

otelin bir ay süreliğine kapatılması ve üçüncü ihlalde faaliyet ruhsatının iptal edilmesi gibi tedbirler öngörülmüştür. Söz konusu kanunun 22 maddesi:

Otel, salon ve restoran işletmecileri, bu kanunun 18’inci maddesi hükümlerine aykırı hareket ettikleri takdirde aşağıdaki şekilde disiplin cezasıyla karşı karşıya kalacaklardır: 1. İlk ihlal durumunda, 30.000 bin Afgan parası cezası uygulanır. 2. İkinci ihlal durumunda, otel, salon ve restoran bir ay süreyle kapatılacaktır. 3. Üçüncü kez ihlal durumunda otel, salon ve restoran işletme ruhsatı iptal edilecektir (KMA, 2017, s. md.22/13).

Ayrıca, bu kanunda yasaklanan örf-âdetlerin çoğu artık ülkenin kültürüne yerleşmiş ve değiştirilmesi zordur. Afganistan’da düğün merasimlerinin düzenlenmesi için benzer yasal düzenlemeler tarihsel olarak var olmasına rağmen, zaman içinde uygulanmasında çeşitli zorluklar yaşanmıştır.

5. 1920 Düğünlerde Men’i İsrâfât Kânûn’u

Düğünlerde Men’i İsrâfât Kanunu, TBMM’de müzakere neticesiyle 25 Kasım 1920 tarihinde Meclis Genel Kurulu’nda görüşülerek kabul edilmiştir. Kanun, 28 Mart 1921 tarihinde 55 numara ile yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Düğünlerde Men’i İsrâfât ve diğer özel günlerde yapılan merasimler konusunda, aşırı harcamalardan kaçınılması için belirli kurallar konulmuştur. Bu kurallardan bazılarını; düğünlerde gelin tarafından getirilen çeyiz eşyalarının düğüne gelen misafirlere gösterilmemesi, gelinin ikiden fazla elbise almasının yasak olması, düğüne gelen misafirlere bir günden fazla ziyafet verilmemesi ve bir günden fazla çalgı çalınmaması şeklinde ifade edebiliriz. Nişan merasimlerinde ise aşırıya kaçan harcamalardan kaçınılması, hediyelerin sınırlandırılması ve köçek oyununun yasaklanması öngörülmüştür. Kanunu ihlal edenlerin elliden yüze kadar nakdi ceza veya bir aydan altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılacakları belirtilmiştir. Ayrıca çocuk sünnetlerinde de düğün gibi benzer törenlerin ve fazla harcama yapılmaması gerektiği vurgulanmıştır. Bu nedenle düğün, nişan ve sünnet gibi merasimlerde ilgili kanunun talimatlarına uyulmadığı takdirde ve düğün sahipleri tarafından belirlenen harcama sınırının aşıldığı durumlarda fazla alınan eşyaların müsadere edilerek belediye tarafından müzayedeye çıkarılacağı ifade edilmiştir (Ayan, 2022, ss. 49-57). Bu kanunun amacı, savaş zamanlarında gösteriş için yapılan tüketimi önlemek ve kaynakların gereksiz harcanmasını engellemektir. Ayrıca, evliliği teşvik ederek nüfus artışını sağlamak ve fuhuşu önlemek de kanunun diğer amaçları arasında yer almaktadır.

Bu gerekçelerle düğünlerde isrâfın önlenmesi konusunda kanun, sekiz maddeyi içermektedir. Kanun maddeleri şu şekildedir:

- a) Birinci madde: Düğünlerde çeyiz teşhiri, çeyizin aleni şekilde taşınması, erkek tarafından kız tarafına ikiden fazla kıyafet verilmesi, düğün günlerinde bir günü aşan müzikli eğlence düzenlenmesi ile nişan, çevre töreni, misafir ağırlamak ve hediye verme gibi israfa yol açan uygulamalar yasaklanmıştır (DMİK, 1337, md.1/1).
- b) İkinci madde: Her livanın umumî meclisi, kanun hükümlerine aykırı olmamak şartıyla yerel ve idarî talimatnameler hazırlayabilir. Ayrıca, kanunun uygulanması için gerekli tedbirlerin hükümet aracılığıyla hayata geçirilmesini takip etmekle yükümlüdür. Bu kapsamda, her kasabanın müftüsü, belediye başkanı ve belediye meclisleri, kanunlara aykırı olmamak kaydıyla yerel ve idarî düzenlemeler yapma yetkisine sahiptir. Aynı zamanda, kanunun öngördüğü tedbirlerin uygulanmasını hükümet adına izlemekle de görevlidirler (DMİK, 1337, md.2/1).
- c) Üçüncü madde: Kanun ve talimatnâmelere aykırı davranan kişilere, mahallî belediyelere gelir kaynağı olarak kaydedilmek üzere 50 ila 100 lira arasında nakdi para cezası verilecektir. Ayrıca, bu kişilere 1 aydan 6 aya kadar hapis cezası da uygulanabilir (DMİK, 1337, md.3/1).
- d) Dördüncü madde: Bu kanundan doğan meseleler sulh mahkemelerinde çözümlenecektir. Mahkeme tarafından verilen kararlar kesin olup derhal uygulanacaktır (DMİK, 1337, md.4/1).
- e) Beşinci madde: Masrafların artması nedeniyle, sünnet düğünü yapılması yasaklanmıştır (DMİK, 1337, md.5/1).
- f) Altıncı madde: Kanun gereğince yasaklanan eşyalar, müsadere edilerek mahallî belediyeler adına artırma yoluyla satılacak ve elde edilen gelir kayıtlara geçirilecektir (DMİK, 1337, md.6/1).
- g) Yedinci madde: Kanun, yayımlandığı tarihten itibaren yürürlüğe girecektir (DMİK, 1337, md.7/1).
- h) Sekizinci madde: Kanunun uygulanmasında Türkiye Büyük Millet Meclisi Dahiliye ve Adliye vekillerini memur kılmıştır (DMİK, 1337, md.8/1).

Meclis genel kurulu, kanun tasarısının acil olarak görüşülmesini uygun bulmuştur. Görüşmeler sırasında birçok milletvekili, söz konusu kanunun önemli bir soruna çözüm getireceğini savunmuştur. Ayrıca, içinde bulunulan olağanüstü koşullar nedeniyle israfın önlenmesine de katkı sağlayacağı yönünde görüşler dile getirilmiştir (Şahin, 2013, ss. 25-55).

Görüldüğü gibi kanun, düğünlerdeki geleneksel uygulamalara ciddi kısıtlamalar getirmektedir. Nitekim çeyiz sergilemekten köçek oynatılmasına, sünnet düğünlerinden diğer eğlencelere kadar pek çok etkinlik yasaklanmıştır.

6. Düğünlerde Men‘i İsrâfât Kânûnu’nun Uygulanması

Düğünlerde israfı önlemeye yönelik olarak çıkarılan bu kanunun uygulanmasında zaman içinde çeşitli aksaklıklar yaşanmıştır. Bu durumda, vilayetler tarafından çıkarılan talimatnâmelerde aşırıya kaçıldığı görülmüştür. Örneğin 1924 yılının ocak ayında Ankara Vilayet Meclisi’nin yaptığı toplantıda, *Men‘i İsrâfât Kanunu’nun* bazı bölgelerde yanlış yorumlandığı kanaati ortaya çıkmıştır. Ankara/Ayaş ilçesinde, Said Efendi ifadesinde, israfı önleme gerekçesiyle düğünlerde gelin ve misafirlerin arabaya bindirilmelerinin yasaklandığını ve herkesin yürüyerek damat evine götürüldüğünü belirtmiştir. Bu durum, meclis üyeleri tarafından eleştirilmiş ve kanun ile talimatnâmelerin yanlış anlaşıldığı, dolayısıyla Ayaş Kaymakamlığı’nın bu konuda uyarılması kararlaştırılmıştır (Şahin, 2013, s. 37).

İstanbul Valiliği, 1926 yılında Vilayet Meclis-i Umumisi tarafından belirlenen kararları yeniden düzenleyerek ilgili kaymakamlıklara göndermiştir. Vilayet talimatnâmesinin hükümlerine riayet edilmesini de bildirmiştir. Talimatnamede şu hususlar yer almaktadır: Geline çeyiz merasimi yapılmayacak ve çeyiz verilmeyecektir. Gelin arabasını beş arabadan fazlası takip etmeyecektir. Gelin odasında askı asma, nişan ve çevre merasimi yapmak yasaktır. Düğün için her türlü hediye götürmek yasaktır. Düğün bir günden fazla sürmeyecektir. Düğün için umumi salonlarda balo, çay gibi ziyafetler düzenlenmeyecektir. Yalnız akraba ve çocuklara bir gün için ziyafet verilebilir. Bunlar dışında kimse yemeğe davet edilmeyecektir. Loğusa vesilesiyle ziyafet vermek, hediye götürmek yasaklanmıştır. Sünnet düğünü yapılamaz, yalnız aile arasında özel olarak eğlence düzenlenebilir. Sünnetli çocukları mücevheratla sokaklarda dolaştırılamazlar (Şahin, 2013, s. 38).

Talimatlarda bu detaylara riayet etmeyenler hakkında zabıt tutulacağı, elde edilen eşyaya el konularak sulh ceza mahkemesine verileceği bildirilmiştir. Görüldüğü gibi talimatname *Men‘i İsrâf Kanunu’na* göre hazırlanmıştır. Ancak kanunun uygulanmasına yönelik çıkartılan

talimatnameler bazı iş kollarını sıkıntıya sokmuştur. Mesela, israfı önlemek amacıyla düğün ve nişan merasimlerinin otellerde yapılmasının menedilmesi, İstanbul'da özellikle Beyoğlu'nda bulunan bazı otelleri zor durumda bırakmıştır. Bu otellerin çoğu için tek gelir kaynağı, salonlarını düğün ve nişanlar için kiralamaktan ibarettir. Bunun üzerine Beyoğlu'ndaki otel işletmecileri valiliğe dilekçe yazmışlardır. Dilekçelerinde kanunun çok eski dönemlere ait olduğu, şartların değiştiği, otellerde bir günlük düğün-nişan merasiminin israf kabul edilemeyeceği, örf-âdetlerin de önemli olduğu, otellerin ekonomik şartlarının zaten kötü olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla bu kararın yeniden gözden geçirilmesi ve değişiklik yapılması talep edilmiştir (Şahin, 2013, s. 35). Kanunun uygulanması ile ilgili sıkıntılar ilerleyen zamanlarda daha da güçlenmiştir. Nitekim kanun, şehirlerde veya köylerde idare amirlerinin korumalarına göre bazen uygulanmış, çoğu zaman da aksatılmıştır. Bu nedenle vatandaşlar arasında eşit uygulama durumu zarar görmüştür. Böylece söz konusu kanun 8 Mayıs 1967'de Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlükten kaldırılmıştır (Şahin, 2013, s. 36).

7. İki Kanun Arasındaki Benzerliklerin Değerlendirmesi

Öncelikle iki kanunda belirtilen açıklamalara göre Afgan Aile Hukuku'nun oluşumunda, Osmanlı devleti'nin son dönemindeki yasalara dayandığına dair iddialar bulunmaktadır. Afganistan'daki düğünler ve özel günlerdeki harcamaları düzenlemek amacıyla oluşturulan *Kânûn-i Merâsim-i Arûsi* ile Osmanlı devleti'nin son döneminde hazırlanan *Düğünlerde Men'i İsrâfât Kanun'u* karşılaştırıldığında, her iki kanunun benzerlikler göstermesi ortak bir geçmişi paylaştıklarına işaret etmektedir. Her iki kanunun ana amacı, düğün ve özel günlerdeki merasimleri düzenlemek, israfı önlemek, toplumda bulunan çeşitli örf-âdetleri kontrol altına almak gibi toplumsal düzeni sağlamak üzerine kurulmuştur. *Kânûn-i Merâsim-i Arûsi*, toplumun gelenek ve göreneklerini belirli bir düzen içinde tanımlayarak hükümler getirirken, *Men'i İsrâfât Kanun'u* ise daha çok düğün ve sünnet gibi özel günlerdeki harcamaları sınırlayarak israfı engellemeye odaklanmıştır.

İlgili dönemdeki Afganistan Anayasası'nın 94. maddesine dayanarak oluşturulan *Kânûn-i Merâsim-i Arûsi'nin* yürürlüğe girmesiyle İslâm ilkelerine aykırı olan gelenek ve göreneklerin ortadan kaldırılması, asli ve kültürel değerlerin korunması, popüler geleneklere saygı gösterilmesi, merasimlerde sınırı aşan harcamaların önlenmesi, İslâm'ın değerlerinin korunması, ahlaki sapmaların önlenmesi gibi hususlar amaçlanmıştır.

Düğünlerde Men'i İsrâfât Kanun'u ise düğünlerde gelin tarafından getirilen çeyizin misafirlere gösterilmesi, geline ikiden fazla elbise alınması, düğüne gelen misafirlere bir

günden fazla ziyafet verilmesi ve bir günden fazla çalgı çalınması gibi hususlar yasaklanmıştır. Aynı şekilde nişan merasiminde aşırıya kaçmak, hediye vermek ve köçek oynatmak gibi eğlenceler de yasak kapsamına alınmıştır.

Kânûn-i Merâsim-i Arûsi ise tarafların herhangi bir zorlama olmaksızın düğün için çeyiz hazırlamalarına izin verilmiş ancak çeyizin düğüne gelen misafirlere teşhiri yasaklamıştır. Ayrıca kadın ve erkeklerin düğün merasiminde karışık bir şekilde birlikte bulunmaları engellenerek düğünlerde kadınlar, erkekler ve gelinlerin kıyafetlerine kısıtlamalar getirilmiştir. Düğüne davet edilen misafirlerin sayısının azaltılmasına dair hususlar düzenlenmiştir. Bunun yanında resmî ve örfî evlilik cüzdanının mahkeme tarafından düzenlenmesi ve kaydedilmesi, devlet bütçesinden yoksul gençlere toplu düğün merasimlerinin yapılması da kanunun diğer hükümleri arasında yer almıştır. *Kânûn-i Merâsim-i Arûsi* ile düzenlenen diğer bir konu ise Hatne süri (çocuk sünneti) merasimidir. Buna göre masrafı çok olan merasimler, kadın ve erkekler arasında her türlü yüksek harcamalı kutlamaların yasakladığı vurgulanmıştır.

Her iki kanun İslami değerlere uygunluğu korumayı hedeflemektedir. Kıyafet düzenlemeleri, kadın ve erkeklerin bir arada bulunması gibi konularda İslami kurallara uygunluk sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca, her iki kanun da israfı önlemek için çeşitli tedbirler alıp gereksiz harcamaları yasaklamıştır.

Uygulama açısından, *Kânûn-i Merâsim-i Arûsi* daha çok tavsiye niteliğinde olup genellikle otel işletmecilerini uyarmakla yetinmektedir. *Men’i İsrâfât kanunu* ise ihlal edenlere nakdi ceza veya hapis gibi ciddi cezalar getirmektedir. Ayrıca kanunu ihlal edenlerin aldıkları eşyaların müsadere edilmesi gibi ek tedbirler konulmuştur. Sonuç olarak, her iki kanun da benzer amaçlar doğrultusunda oluşturulmuş ve benzer içeriklere sahiptir. Ancak, uygulama açısından farklılık göstermektedir. *Kânûn-i Merâsim-i Arûsi* daha hafif cezalar öngörürken, *Men’i İsrâfât Kanunu* daha sert cezalar getirmektedir.

Sonuç

Afganistan tarihinde, hukuki ve toplumsal değişimler ele alınırken özellikle Aile Hukuku ve düğünlerde israf gibi konulara daha fazla odaklanılmaktadır. Afganistan 19 Ağustos 1919 tarihinde İngiltere’den bağımsızlığını ilan etmesinden sonra, Emânullah Han döneminde, ilk kez yasama süreci başlamış olup, daha sonra Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti’nden esinlenerek Aile Hukukuyla ilgili kanunların oluşturulması başlanmaktadır.

1921 yılından itibaren, Afgan Medenî Kanun'u ve Aile Hukukuyla ilgili düzenlemeler, toplumun ihtiyaçlarına göre çeşitli nizamnâmeler ve usulnâmeler şeklinde çıkarılmıştır. Bu süreç, diğer İslam ülkelerinde olduğu gibi toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde sürekli olarak geliştirilmiştir. Daha sonra, düğünlerdeki isrâfın toplumun genelinde büyük bir problem olduğu ve Osmanlı devleti'nin son döneminde benzer tartışmaların yaşandığı görülmüştür.

Afgan devleti isrâfı önlemek için çeşitli yasalar çıkarmıştır ancak bu uygulamaların toplumda bir değişiklik sağlamadığı ifade edilmelidir. Bu durumun, evlilik oranlarını azalttığı, gençlerin bekarlık sürelerini uzattığı, ahlaki çöküşe ve oranlarının artmasına neden olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, 1920 yılında kabul edilen *Men'i İsrâfât Kanunu* ise özellikle savaş dönemlerinde halkın ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ve isrâflı düğünleri engellemek için çıkarılmıştır. Yoksul halkın bu tür isrâflı düğünlere karşı duyduğu tepkiyi önlemeyi amaçladığı öne sürülmüştür. Ancak zamanla toplumsal yapının değişmesi ve gelişmesiyle bu kanun etkisini kaybetmiş ve uygulanması tartışmalı hale gelmiştir.

Kanunun uygulanması yöneticilerin takdirine bağlı olup, devlet zaman zaman bu konuda talimatlar vermiştir. Zamanla, bu tür yasaların vatandaşların kişisel yaşamlarına müdahale olarak görülmesi ve demokratik olmayan bir yaklaşım olarak algılanması söz konusu olmuştur. Değişen toplumsal koşullar ve dinamikler nedeniyle bu yasaların etkisiz hale geldiği ve sonunda yürürlükten kaldırıldığı bilinmektedir.

Kaynakça

- Âîn-i İzdivâc der Afganistan. (2022). *Beytûte*. <https://www.beytoote.com/art/city-country/marriage8-afghanistan.html>
- Akgündüz, A. (1992). Başlık. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 5, s. 131–133. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Ayan, D. (2022). Düğünlerde Men’i İsrâfât Kanunu (1920) ile ilgili Çorum Valiliği’nin 1927 tarihli talimatnamesi. *Sosyologca*, 23, s. 49–57.
- Bakhtari, M. Z. (2022). *İslâm hukuku ve Afganistan Medenî Kanunu’na göre Afgan toplumundaki evlilik öncesi faaliyetler (nişan ve sonuçları)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi].
<https://gcris.pau.edu.tr/bitstream/11499/50272/1/10513692.pdf>
- Bozkurt, N. (2010). Sünnet. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 38, s. 157–179. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Doğan, E. (2020). Düğün planlaması. *düğün.com*. <https://dugun.com/dugun-organizasyon/makaleler/adim-adim-dugun-planlama-263>
- Düğünlerde Men’i İsrâfât Kanunu. (1337). *Resmî Ceride*, 8.
https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc001/kanuntbmmc001/kanuntbmmc00100055.pdf
- Erdoğan, M. (2005). *Fıkıh ve hukuk terimleri* (2. bs). Ensar Neşriyat.
- İbn Abdülber, E. Ö. C. Y. B. A. B. M. (2017). *Et-Temhîd limâ fi’l-Muvaṭṭa’* (M. B. A. Hasan Abdülmün’im Şelebi, Ed., 1. bs, C. 7). Müessesetü’l-Furkan li’t-Türâsi’l-İslâmî.
- Kallek, C. (2001). İsrâf. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 23, s. 178. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kânûn-i Esâsî Afganistan, Pub. L. No. 103, *Resmî Ceride*, 818 (2004).
- Kânûn-i Merâsim-i Arûsî, Pub. L. No. 156, *Resmî Ceride*, 1280 (2017).
- Qazvînî İbn Mâce, E. ‘Abdillâh b. Y. el-. (t.y.). *Sünen-i İbn Mâce*, 2, Dâru İhyâi’l-Kütübi’l-‘Arabiyye; Fayşal ‘İsa el-Bâbî el-Halebî.
- Keha, M. (2017). 19. yüzyılda düğünlerde yapılan israf ve buna karşı alınan tedbirler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(21), s. 1283–1296.
- Merâhil-i İzdivâc az Khastgâr-i tâ İzdivâc. (2020). *Taşrifât*.
<https://tashrifino.com/Blog/278/تشریفات-مراحل>
- Müslim, E.-H. M. b. el-Haccâc. (1955). *Sahîh-i Müslim* (M. F. Abdülbâkî, Ed.). Dâru İhyâi’l-Türâsi’l-Arabî.

Nizâmnâme-i Nikâh, Arûsî ve Hatne Sûrî. (1921).

Nutku, Ö. (1994). Düğün. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 10, s. 16–18. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Popal, K. (2017, Ocak 8). Afganistan’da evlilik gelenekleri. *Âjansi Haber-î Pajvak*.

<https://pajhwok.com/fa/opinion/>

Şahin, F. K. (2013). İlk TBMM’nin tasarruf tedbirlerine bir örnek. *Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Dergisi*, 2(1), s. 24–55.

Tahrânî, K. R., & Yesârî, N. (2010). *Hukûk-ı Fâmil-i Afganistân* (F. Kayyûmî, Trans.; 2. bs). Max Planck Enstitüsü.

Yaran, R. (1994). Düğün. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 10, s. 15–16. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

EK-1

قانون مراسم عروسی - 2017

1. 2017 KÂNÛN-İ MERÂSİM-İ ARÛSİ’NİN TERCÜMESİ

ماده اول:

Birinci madde:

این قانون در روشنی حکم مندرج ماده پنجاه و چهارم قانون اساسی افغانستان وضع گردیده است.

Bu Kanun Afganistan Anayasası’nın 54. “*خانواده رکن اساسی جامعه را تشکیل می دهد و مورد حمایت دولت قرار دارد. دولت به منظور تأمین سلامتی جسمی و روحی خانواده، بالخصوص طفل و مادر، تربیت اطفال و برای از Bu kanun, Afganistan Anayasası’nda aksi belirtilmedikçe, cumhurbaşkanı tarafından onaylanan her iki ulusal konseyin karardır. Cumhurbaşkanı ulusal konseyin kararını kabul etmezse, sunulduğu tarihten itibaren on beş gün içerisinde gerekçelerini belirterek Wolesi Jirga’ya iade edebilir. Bu sürenin sona ermesi üzerine veya Wolesi Jirge’nın tüm üyelerinin üçte iki oy çokluğu ile yeniden onaylaması durumunda, karar onaylanmış sayılır ve yürürlüğe girecektir (KEA, 2004, md.54/29)” maddesinin hükmüne dayanarak hazırlanmıştır (KMA, 2017, md.1/1).*

ماده دوم اهداف:

İkinci madde hedefleri:

Kanunun temel amaçları, İslâm’ın kurallarıyla çelişen örf ve âdetlerin toplumdan kaldırılması, özgün ve kültürel değerlerin korunması, popüler geleneklere saygı göstermesi ve aşırı harcamaların önlenmesidir. Ayrıca farklı merasimlerin yapılmasını sağlamak ve İslâmî değerleri korumak amacıyla bu kanun hazırlanmıştır. Kanunun temel amaçlarından biri de doğrudan sapmaları önlemektir.

اهداف این قانون عبارت اند از:

Kanun’un hedefleri aşağıdaki şartlarda yer almaktadır:

۱. از بین بردن رسوم و عنعنات مغایر احکام دین مقدس اسلام.

1- Mukaddes olan İslâm dininin, hükümlerine aykırı örf ve âdetleri ortadan kaldırmaktır.

۲. حفظ ارزش های اصیل فرهنگی و احترام به سنت های پسندیده.

2- Toplumda kabul gören geleneklere saygı göstermek, temel ve kültürel değerleri korumaktır.

۳. جلوگیری از مصارف گزاف و فراهم آوری تسهیلات در برگزاری محافل.

3-Aşırı harcamaları önlemek ve merasimlerin düzenlenmesi için kolaylık sağlamaktır.

۴. حفظ ارزش های اسلامی و جلوگیری از انحرافات اخلاقی.

4- İslâmî değerleri korumak ve ahlaki sapmaları önlemektir.

۵. فراهم آوری زمینه تشکیل خانواده سالم برای همه.

5- Her kes için sağlıklı bir aile oluşturulmak.

۶. حفظ شیرازه خانواده و جلوگیری از خشونت های فامیلی.

6-Aile uyumunu korumak ve aile şiddetini önlemek.

۷. تأمین روابط حسنه و پایدار میان زوج و زوجه و خانواده های آنها.

7- Karı koca ve aileleri arasında iyi ve istikrarlı ilişkilerin sağlanması (KMA, 2017, md.2/1).

اصطلاحات

2. Istılahlar (Tanımlar)

ماده سوم:

Üçüncü maddesi:

اصطلاحات آتی در این قانون معانی ذیل را افاده می نماید:

Bu kanunda bulunan kavramlar, aşağıdaki anlamları ifade etmektedir:

۱. محفل: عبارت از مجالسی است که به منظور لفظ گیری، نامزدی، شیرینی خوری، خویش خوری، شب حنا، عروسی، تخت جمعی، پایوازی، شب شش، نام گذاری، ختنه سوری و کاکل گیری، عیدی و نوروزی رمضانی و سالگره برگزار می گردد.

1- Merasim: Söz kesme, nişan, şirini hori, heyş hûri (akrabalarla yapılan yemek), kına gecesi, düğün, taht cemi, payvâzi, altıncı gece, isimlendirme, hatne-i süri, saç kesme, bayram, nevruz, ramazan ve doğum gibi törenleri kapsayan bir dizi etkinliktir.

۲. نامزدی یا شیرینی خوری و لفظ گیری: عبارت از محفلی است که به منظور وعده پیوند ازدواج بین دو نفر از اعضای دو خانواده "پسر و دختر" و اعطای فرصت شناسایی طرفین برگزار می گردد.

2- Nişan: Nişan, şirni hori ya da söz kesme: iki ailenin evlatlarını (erkek ve kız) evlenme vaadiyle tarafları tanıştırmak ve bu amaçla yapılan bir merasimdir.

۳. طویانه: وجوهی است که ولی یا اقارب عروس بخاطر قبول این پیوند و پاداش پرورش عروس یا تهیه جهیزیه از داماد یا اقاربش بنام های "شیر بها، ولور، قلین، گله و پیشکش" مطالبه می نماید.

3- Başlık Parası: Gelinin velileri veya akrabaları tarafından bu evlilik bağına kabul etmeleri veya gelinin büyütmesi için talep edilen bir ödemedir. Bu para bazen damat veya akrabalarından şîr behâ, veler, kalın, gele veya pişkeş adları altında da istenebilir, bazı durumlarda ise gelinin çeyizinin hazırlanması için talep edilir.

۴. خویش خوری: محفلی است که قبل از شب حنا و مراسم عروسی بین اقارب نزدیک عروس و داماد بر گزار می گردد.

4- Heyş hori: Kına gecesi ve düğün töreninden önce gelin ve damadın yakın akrabaları arasında gerçekleştirilen bir merasimdir.

۵. شب حنا: محفلی است که به منظور خینه گذاشتن بر دست عروس و داماد بر گزار می گردد.

5- Kına gecesi: Gelin ve damadın ellerine kına yakmak amacıyla yapılan bir törendir.

۶. عروسی: محفلی است که به منظور عقد نکاح و انتقال عروس به خانه شوهر بر گزار می گردد.

6- Düğün: Nikâh akdinin yapılması ve gelinin kocasının evine nakledilmesi amacıyla gerçekleştirilen bir merasimdir.

۷. مهر: مقدار پول یا مال متقوم است که حین عقد نکاح از طرف ناکح برای منکوحه مطابق شریعت اسلامی و قوانین نافذه کشور پرداخته شده یا بر ذمه وی لازم می گردد.

7- Mehir: Fıkha ve ülkenin yürürlükte olan Kanunlarına göre, damadın evlilik sırasında ödediği veya üzerine düşen para veya mütekavvim mal miktarıdır.

۸. مهر المثل: مهری که در حین عقد ازدواج برای زنان معلوم نشده و پس از زفاف از روی حد متوسط مهر زنان اقارب برای او تعیین شود.

8- Mehri misil: Evlilik sırasında belirlemeyen mehir, evlilikten sonra kadının akrabalarının ortalama mehir miktarına göre belirlenen mehirdir.

۹. تخت جمعی: محفلی است که بعد از عروسی با حضور اقارب و دوستان طرفین غرض نمایش جهیزیه عروس بر گزار می گردد.

9- Taht cemi: Düğünden sonra, gelinin çeyizini göstermek amacıyla tarafların akraba ve arkadaşlarının huzurunda yapılan bir törendir.

۱۰. جهیز: عبارت از لباس، فرش، ظرف، خانه یا سایر سامان آلات منزل است که برای عروس تهیه می شود.
- 10- Çeyiz: Gelin için hazırlanan elbise, halı, tabak ve diğer ev eşyalarını ifade eden terimdir.
۱۱. پایوازی: محفلی است که به منظور شناسایی بیشتر فامیل های دو طرف از یکدیگر بر گزار می گردد.
- 11- Payvâzi: İki tarafın ve ailelerinin birbirlerini tanımak amacıyla düzenlenen törendir.
۱۲. شب شش: محفلی است که به مناسبت تولد طفل و اعطای تحفه به نوزاد از طرف فامیل وی برگزار می گردد.
- 12- Altıncı gece: Çocuğun doğumu münasebetiyle ailesi tarafından hediye verilmesi için düzenlenen merasimdir.
۱۳. ختنه سوری: محفلی است که به مناسبت ختنه پسر از طرف فامیل وی برگزار می گردد.
- 13- Hatne süri: Erkek çocuğunun sünneti edilmesinden dolayı düzenlenen törendir.
۱۴. سالگره: محفلی است که به مناسبت سالگره عروسی یا تولد شخص بر گزار می گردد.
- 14- Yıldönümü: Bir kişinin evlilik yıldönümü veya doğum günü gibi özel bir vesileyle düzenlenen merasimdir.
۱۵. لباس مغایر شریعت اسلامی: عبارت از لباس های نیمه برهنه، نازک و تنگ است که اعضای بدن زن را برجسته سازد.
- 15- İslâm şeriatına aykırı olan elbise: Vücudun sadece bir kısmını kapatan, ince ve dar giysilerdir. Bu tür giysiler kadının bedenini öne çıkartır (KMA, 2017, md.3/2).

منع محافل در هتل ها، سالون ها و رستوران ها

3. Otellerde, Salonlarda ve Restoranlarda Merasimlerin yasaklanması kararı

ماده چهارم:

Dördüncü madde:

محافل لفظ گیری، نامزدی ویا شیرینی خوری، خویش خوری، شب حنا، تخت جمعی، پایوازی، شب شش، سالگره، نام گذاری و کاکل طفل، ختنه سوری، بازگشت از حج و سفر و فراغت از تحصیل در هتل ها، سالون ها و رستوران ها بر گزار شده نمی تواند.

Söz konusu kanun, söz kesme, nişanlama, heyş hori, payvâzi, çocuk sünneti, taht cemi, altıncı gece ve taziye ziyafetleri gibi merasimlerin otellerde, salonlarda ve lokantalarda düzenlenmesini yasaklamıştır. Bu tür merasimler yüksek masrafları nedeniyle ekonomik olarak

gücü olmayan aileler için büyük bir külfettir. Kanun, bu tür merasimlerin düzenlenmesini 4. Madde gereğince aşağıdaki şekilde özetleyip yasaklamıştır:

4. Madde: Söz kesme, nişan, heyş hori, kına gecesi, taht cemi, payvâzi, altıncı gece, yıldönümü, çocuğun isimlendirilmesi ve taçlandırılması, çocuk sünneti, mezuniyet, hac dönüşü gibi merasimlerin otellerde, salonlarda ve restoranlarda yapılması yasaktır. Bu tür tören ve partilerin otellerde, salonlarda ve restoranlarda yapılmasının yasaklanmasının nedeni, ülkenin dini kurallarına ve kültürel değerlerine aykırı olması, ayrıca gereksiz harcamaların önlemesidir (KMA, 2017, md.4/3).

محافل عروسی

4. Düğün Merasimleri

محفل عروسی در هتل ها، سالون ها و رستوران ها

5. Düğün Merasiminin Otellerde, Salonlarda ve Restoranlarda Yapılması

ماده پنجم:

Beşinci madde:

اولیاء و اقارب عروس و داماد واجد شرایط می توانند محفل عروسی را مطابق احکام این قانون در هتل، سالون یا رستوران برگزار نمایند.

5. Madde: Gelin ve damadın ebeveynleri ile akrabaları, bu yasa hükümlerine göre düğün merasimlerini otel, salon veya restorantta yapabilirler. Bu yasanın uygulanması, düğünlerde aşırı harcamaların önüne geçilmesine katkı sağlayarak çoğu ailenin sorunlarını çözecektir. (KMA, 2017, md.5/3).

طویانه

6. Başlık Parası

ماده ششم:

Altıncı madde:

هیچ یک از اولیاء و اقارب عروس نمی توانند به مناسبت ازدواج یا عروسی دختر پول و یا امتعه دیگری را بنام "طویانه، شیر بها، ولور، قلین، گله، پیشکش و جهیزیه و یا امثال آن" به صورت اجبار تحمیل نموده و از داماد یا اولیاء و اقارب او مطالبه نمایند و آن را پیش شرط انعقاد محفل عروسی و عقد نکاح قرار دهند.

Afgan toplumunda neredeyse her bölgede, kızın ebeveynleri düğünlerde aşırı harcamaların yanı sıra veler, toyâne ve şir beha gibi isimler altında damat tarafından büyük miktarda para almaktadır. Buna ek olarak, gelinin ebeveynleri ve akrabaları, kızın evlenmesi

veya düğün vesilesiyle şîr baha, velver yahut kadife, kilim, adak, çeyiz gibi eşyaları damattan ve ailesinden talep ederler. Bu gelenekler toplum içinde bir zorunluluk haline gelmiştir (KMA, 2017, md.6/3). Dolayısıyla, bu tür merasimleri düzenlemek için ilgili Kanun'un 6. maddesi şu şekilde düzenlenmiştir: Gelinin ebeveynleri ve akrabaları, kızın evlenmesi veya düğünü vesilesiyle damattan veya onun ebeveynleri ve akrabalarından, toyane, şîr beha, velver, pişkeş, çeyiz veya benzeri malları zorla kabul veya talep etmeyecektir. Aynı şekilde, bunu düğün, tören veya evlenme akdinin yapılması için şart olarak koşmazlar.

منع مطالبه تحایف

7. Hediye Alınması Yasağı

ماده هفتم:

Yedinci madde:

تحمیل و جبری ساختن تحایف بنام های عیدی، براتی، رمضانی، نوروزی و امثال آن بین فامیل های نامزدان برای یکدیگر ممنوع می باشد.

Afgan toplumunda özel günlerde, Bayram, Berat, Ramazan, Nevruz gibi adlar altında nişanlıların birbirlerine hediye vermeleri yaygındır. Ancak, yeni kanun bu adetleri nişanlılar ve aileleri arasında zorunlu kılan veya dayatan şeklini yasaklamıştır. Kanunun 7. Maddesi, nişanlıları ve ailelerini Bayram, Berat, Ramazan, Nevruz gibi günlerde birbirlerine hediye vermeye zorlamayı yasaklar şeklinde olduğu gibi açıktır (KMA, 2017, md.7/3).

لباس عروسی

8. Gelinlik Elbisesi

ماده هشتم:

Sekizinci madde:

لباس عروسی مطابق شریعت اسلامی به موافقت طرفین و از جانب داماد برای عروس تهیه می شود.

Kanun'un 8. Maddesi, gelinliğin İslam şeriatına uygun olarak damat tarafından hazırlanması gerektiğini belirtmektedir (KMA, 2017, md.8/3). Dolayısıyla düğün merasiminde İslâma aykırı olan kıyafetleri giymek yasaklanmış, bu yüzden bu tür kıyafetlerin kullanılmasından kaçınılması gerektiği hükme bağlanmıştır. Kanun, İslâm hukukuna aykırı olan giysilerin ne şekilde olduğunu açıkça belirtilmiştir:

- 1- Erkekler ve kadınların, İslâm şeriatına 'aykırı kıyafetleri giymeleri câiz değildir.

- 2- Erkekler kadınların kıyafetlerini giyemez ve aynı şekilde kadınlar da erkeklerin kıyafetlerini giyemez.

Yukarıdaki maddelerden hareketle, İslâm şeriatına ve örf-âdetlere uygun kıyafetler giymeyi kabul edilmektedir. İslam hukukuna uygun olmayan elbiseler, kumaşın ince ve dar olması veya insanların dikkatini çekecek şekilde tasarlanmış elbiselerdir. Aynı şekilde, kişinin onurunu ve şahsiyetini inciten kıyafetlerin giyilmesi de yasaklanmıştır.

جهیزیه دو طرفه

9. İki Taraflı Çeyiz

ماده نهم:

Dokuzuncu madde:

داماد، اولیاء و اقارب او می توانند برضا و رغبت خویش بدون تقاضای فامیل عروس مبلغی را به منظور تهیه جهیزیه بطرف عروسپردازد. همچنان اولیاء و اقارب عروس می توانند به رضایت خویش جهیزیه مناسب را به عروس هدیه نمایند. نمایش جهیزیه به دیگران ممنوع می باشد.

Afgan toplumunda gelinin damadın evine gitmeden önce çeyiz hazırlaması gelenekseldir. Çeyiz, giysiler, halılar, tabaklar, ev eşyaları gibi gelinin müstakbel eşinin evi için hazırlanan malzemeleri kapsamaktadır. Çeyiz, gelinin ailesinin talebi olmadan damadın ailesi ve akrabaları tarafından kendi memnuniyetleri ve isteklerine göre hazırlanabilir. Ancak, gelinin ailesi ve akrabaları da kendi rızaları ile geline uygun bir çeyiz verebilirler. Kanunun 9. Maddesi, gelinin ailesinin talebi olmaksızın damat, ebeveynleri ve akrabalarının, geline bir miktar para ödeyerek çeyiz hazırlayabileceklerini belirtmektedir. Ayrıca gelinin ebeveynleri ve akrabaları da geline uygun bir çeyiz verebilirler. Ancak, gelinin çeyizini başkalarına göstermesi yasaktır (KMA, 2017, md.9/4).

تعداد مدعوین

10. Davetlilerin Sayısı

ماده دهم:

Onuncu madde:

۱. اولیای عروس و داماد می توانند محفل عروسی ره با اشتراک حد اکثر (۵۰۰) نفر از طرفین در هتل ها، سالون ها و رستوران ها برگزار نمایند.

۲. برگزاری محافل عروسی در هتل ها، سالون ها و رستوران ها بصورت مختلط بین زنها و مردها جواز ندارد.

Bu Kanunun diğer hükümleri arasında, davetli misafir sayısının sınırlandırılması bulunmaktadır. Düğünlerdeki erkek ve kadın misafirler için ayrı alanlar düzenlenmeleridir. Kanunun 10. Maddesi şu şekildedir: 1- Gelin ve damadın ebeveynleri, otel, salon ve restoranlarda en fazla 500 kişi ile düğün düzenleyebilirler (KMA, 2017, md.10/4).

2- Otellerde, salonlarda ve restoranlarda kadınlar ve erkeklerin bir arada oldukları düğünler düzenlenemez.

Afgan toplumunda, özellikle şehirlerde birçok aile, düğünlerini erkekler ve kadınlar için ayrı salonlarda yapmaktadır. Ancak bazı durumlarda 10. Madde hükmüne aykırı olarak erkek ve kadın karışık olan düğünlerin yapıldığı da görülmüştür. Ayrıca yasa, hiç kimsenin kadın-erkek karışık toplantı düzenleme ve İslâmî kurallara uygun olmayan giysiler giyme hakkına sahip olmadığını belirtmektedir.

مهر

11. Mehir

ماده یازدهم:

On birinci madde:

۱. ناکح و منکوحه می توانند برضاء و رغبت کامل خویش نوع و اندازه مهر را قبل از برگزاری محفل ناکح و عروسی یا در جریان آن تعیین نمایند.

1. Gelin ve damat, evlilik töreni öncesinde veya sırasında mehrin türünü ve miktarını belirlerler.

هرگاه ناکح از طریق وکالت یا ولایت صورت گیرد و به نوع و اندازه مهر قبلاً موافقه ناکح و منکوحه به عمل نیامده باشد، وکیل و ولی منکوحه مکلف اند، در تعیین اندازه مهر استطاعت مالی داماد و شرایط و اوضاع اجتماعی طرفین را در نظر گرفته نوع و مقدار آن را تعیین نمایند.

Eğer evlilik vekâleten veya vesayet yoluyla gerçekleşirse mehrin türü ve miktarı daha önce gelin ve damat tarafından kararlaştırılmamışsa, gelinin velisi ve vekili, damadın maddi durumunu ve tarafların sosyal koşullarını göz önünde bulundurarak mehrin türünü ve miktarını tayin ederler.

نوع و مقدار مهر بدون رضایت کامل ناکح و منکوحه یا وکیل شرعی یا ولی آنها تحمیل شده نمی تواند، عالم دین یا ملا امام که بستن نکاح را به عهده دارد مکلف است، طرفین عقد را حسب احکام شریعت به تخفیف مهر تشویق نماید، در صورتی که مهر قبل از مراسم نکاح و عروسی و یا در جریان آن تعیین نگردد و یا تعیین آن به اختیار ناکح موکول گردیده باشد مهر المثل لازم می شود.

Mehrin türü ve miktarı, gelin ve damadın veya hukuki velisinin ve vekilinin tam rızası olmadan belirlenemez. Din alimi veya nikâhın kıyılmasından sorumlu olan Molla imam, tarafları mehrin indirimi için teşvik etmekle yükümlüdür. Mehir şariat hükümlerine göre evlilik töreninden önce veya sırasında belirlenmemişse veya belirlenmesi damadın takdirine bırakılmışsa, bu durumda mehr-i misl gerekir.

۲. مهر بعد از تعیین حق شخصی عروس بوده هیچ شخص بجز از عروس در آن حق تصرف را ندارد و نمی توان مصارف محافل عروسی، لباس عروس، ظروف و لوازم منزل مورد استفاده عروس یا جهیزیه را در مهر محاسبه نماید.

2. Mehir, gelinin kişisel hakkı olarak belirlendikten sonra, mehirde gelinden başka hiç kimsenin mülkiyet hakkı bulunamaz. Bunun yanında düğün masrafları, gelinlik, tabaklar, ev eşyaları ve gelinin kullandığı diğer düğün giderleri mehrin hesaplanmasında dikkate alınmaz.

۳. زیورات مربوط عروس در صورتی که صراحتاً بحیث تحفه داده شده باشد در مهر محاسبه شده نمی تواند.

3. Gelinle ilgili takılar hediye olarak verilmişse, mehir kapsamına girmemektedir.

۴. هرگاه مهر، غیر پول نقد باشد، باید طوری معین و مشخص گردد که جهالت را مرفوع نموده و در آینده موجب نزاع نگردد.

4. Eğer mehir gayri nakdi olarak belirlenmişse, cehaleti ortadan kaldıracak ve ileride ihtilafa yol açmayacak şekilde belirtilmelidir (KMA, 2017, md.11/5).

لباس مغایر شریعت اسلامی

12. İslâm Şerî ‘atına Aykırı Giyim

ماده دوازدهم:

On ikinci madde:

۱. پوشیدن لباس مغایر شریعت اسلامی در محافل برای زنان و مردان جواز ندارد.

1. Merasimlerde erkeklerin ve kadınların İslâm şeriatına aykırı olan kıyafetler giymeleri câiz değildir.

۲. مردان و پسران جوان نمی توانند از لباس های زنانه استفاده نمایند و برعکس آن.

2. Erkekler ve genç erkekler kadınların kıyafetlerini giyemezler, aynı şekilde kadınlar da erkeklerin kıyafetlerini giyemezler (KMA, 2017, md.12/5).

مکلفیت ستره محکمه

13. Yargıtay'ın Mükellefiyeti (yükümlülüğü)

ماده سیزدهم:

On üçüncü madde:

۱. ستره محکمه مکلف است، در چوکات ریاست وثایق و ثبت اسناد خویش وثیقه نکاح خط را ترتیب نماید و برای ملا امامان و عالمان دین واجد شرایط در مساجد و تکایا اجازه عقد نکاح و تحریر نکاح خط عرفی را صادر نماید.

1. Yargıtay (İstir Mahkeme), nikâh belgesi, tapu ve diğer evrak işlemleri tescil dairesi çerçevesinde düzenlemeyi, camilerde ve takyalarda (Şiî'lerin Camileri) görevli olan Molla, imam ve vasıflı din âlimlerine örfi nikah belgesi düzenleme yetkisi vermekle yükümlüdür.

۲. ملا امامان و عالمان دین که واجد شرایط اند، آنچه را که در محضر آنان در خصوص عقد نکاح انجام می گردد، درج نکاح خط عرفی نموده و یک یک نقل نکاح خط عرفی را به طرفین عقد و محکمه مربوط تسلیم نمایند.

2. Nitelikli Mollalar, imamlar ve din âlimleri, kendileri huzurunda yapılan nikâh akdini örfi nikâh belgesiyle kayıt altına almalı ve bu belgeyi ilgili mahkemeye birer nüsha ibraz etmelidir.

۳. در صورت نه رسانیدن نکاح خط از سوی ریاست وثایق و ثبت اسناد ستره محکمه، ملا امامان واجد شرایط مطابق شریعت اسلامی عقد نکاح کرده می توانند.

3. Yüksek mahkeme, senetler ve evrak tescil dairesi tarafından nikâh belgesini sağlamadığında, İslâm şeriatına göre nitelikli olan Molla imamlar tarafından nikah kıyılabilir (KMA, 2017, md.13/5).

مکلفیت وزارت ارشاد، حج و اوقاف

14. İrşâd, Hac ve Evkaf Bakanlığının Mükellefiyeti

ماده چهاردهم:

On dördüncü madde:

وزارت ارشاد، حج و اوقاف مکلف است، مردم را به ترک رسوم و عنعنات مغایر احکام شریعت اسلامی و رعایت احکام این قانون تشویق و توصیه نموده و از اضرار مالی، اجتماعی و عواقب سوء آن خصوصاً که به آن رنگ

دینی می دهند آگاه سازند و در زمینه برنامه هائی را طرح و توسط امامان و خطباء از طریق موعظه ها و خطابه ها عملی نمایند.

İrşâd, hac ve evkaf bakanlığı, insanları İslâm şeriatına aykırı olan örf-âdetleri terk etmeye teşvik, bu Kanun’un hükümlerine riayet etmelerini tavsiye etmek ve toplumu örf-adetlerin mali ve sosyal zararları konusunda bilgilendirmekle yükümlüdür. Toplumda bazen dini bir içerik verilerek yanlış örf-âdetler bulunabilir. Bu durum toplum içinde olumsuz sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle özellikle sahada bulunan imamlar ve vaizler, vaazları ve konuşmalarıyla bu tür programları planlamalı ve uygulamaya geçirilmelidirler (KMA, 2017, md.14/5).

مكلفیت وزارت امور زنان

15. Kadın İşleri Bakanlığının Mükellefiyeti

ماده پانزدهم:

On beşinci madde:

وزارت امور زنان مکلف است، به منظور تنویر اذهان عامه بویژه مادران و دختران برنامه هائی را مبنی بر رعایت احکام این قانون طرح و از طریق رسانه های همگانی و سایر طرّوق ممکنه نشر نماید.

Kadın İşleri Bakanlığı, başta anne ve kızları olmak üzere kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla, kitle iletişim araçları ve diğer yöntemlerle bu kanun hükümlerine göre uygun programlar planlamak ve yayınlamakla yükümlüdür (KMA, 2017, md.15/6).

مكلفیت وزارت اطلاعات و فرهنگ و اداره رادیو تلویزیون ملی

16. Enformasyon ve Kültür Bakanlığı ile Milli Radyo ve Televizyon İdaresi’nin Mükellefiyeti

ماده شانزدهم:

On altıncı madde:

۱. وزارت اطلاعات و فرهنگ و اداره رادیو تلویزیون ملی مکلف اند، به همکاری وزارت های ارشاد، حج و اوقاف و امور زنان مزایا و اثرات مثبت رعایت احکام این قانون و اضرار رسم و رواج های ناپسند را در این راستا توضیح و از طریق رسانه های همگانی نشر و تبلیغ نمایند.

1. Enformasyon ve Kültür Bakanlığı ile Milli Radyo ve Televizyon dairesi, İrşâd, Hac ve Evkaf ve Kadın İşleri Bakanlığı ile iş birliği içinde, bu kanun hükümlerine uymanın yararlarını, olumlu etkilerini ve zararlarını açıklamakla yükümlüdür. Bu konuyu kamu medyası aracılığıyla kötü örf-âdetlerin uygulamalarını yayınlamak ve reklamını yapmakla sorumludur.

۲. وزارت اطلاعات و فرهنگ و اداره رادیو تلویزیون ملی مکلف اند، از ثبت و نشر فلم های محافل عروسی و سایر محافلی که در آن صحنه های مخالف آداب و اخلاق اسلامی باشد جلوگیری نمایند.

2. Enformasyon ve Kültür Bakanlığı ile Milli Radyo ve Televizyon Dairesi, İslâmi ahlak ve edebine aykırı olan düğün ve diğer merasimleri konu alan filmlerin çekilmesini ve yayınlanmasını önlemekle sorumludur (KMA, 2017, md.16/6).

مکلفیت شاروالی ها و اتحادیه پیشه وران

17. Belediyelerin ve Sendikaların Mükellefiyetleri

ماده هفدهم:

On yedinci madde:

۱. شاروالی ها و اتحادیه پیشه وران مکلف اند، مینوی غذای محافل عروسی را در هتل ها، سالون ها رستوران ها را کنترل نموده از تهیه مینوی های بیش از مبلغ سه صد افغانی فی تن و صرف نوشابه های الکولی جلوگیری بعمل آورند.

1. Belediyeler ve sendikalar birliği, düğün yemeği menülerini otellerde, salonlarda ve restoranlarda kontrol etmekle yükümlüdür. Menülerde kişi başına 300 Afgani'yi aşan ücretleri engellemek ve alkollü içecek tüketimini önlemekle sorumludur.

۲. شاروالی و اتحادیه پیشه وران در مبلغ معینه مندرج فقره (۱) این ماده نظر به تغییر قیم و رعایت مینوی متوسط تجدید نظر نموده و بعد از تصویب شورای وزیران تطبیق نمایند.

2. Bu maddenin (1) fıkrasında belirlenen fiyatların değiştirilmesi ve ortalama fiyatların uygulanması için belediye ve esnaf birlikleri ve Bakanlar Kurulu tarafından onaylanmasıyla yürürlüğe girer (KMA, 2017, md.17/6).

مکلفیت اداره هتل ها، سالون ها و رستوران ها

18. Otel, Salon ve Restoranların Mükellefiyeti

ماده هجدهم:

On sekizinci madde:

اداره هتل ها، سالون ها و رستوران های عروسی به رعایت موارد ذیل مکلف می باشند:

Oteller, salonlar ve düğün restoranlarının işletmecileri belirtilen koşullara uymakla yükümlüdürler:

۱. امتناع از پذیرش بیش از (۵۰۰) نفر مدعوین در محافل عروسی.

1. Düğün merasiminde 500’den fazla misafirin kabul edilmesi yasaktır.

۲. امتناع از پذیرش مدعوین بدون کارت دعوت در محفل.

2. Merasimde, davetiye kartı olmayan misafirler kabul edilmeyecektir.

۳. تهیه غذا مطابق مینوی معینه ماده (۱۷) این قانون.

3. Bu kanunun 17. maddesinde, belirtilen menüye göre yemek hazırlanması gerekmektedir.

۴. اجتناب از برگزاری محافل مندرج ماده چهارم این قانون.

4. Bu kanunun 4. maddesinde belirtilen merasimlerden kaçınılması gerekmektedir.

۵. جلوگیری از تدویر محافل مختلط ذکور و اناث.

5. Erkek ve kadınların karışık olarak katıldığı merasimlerin düzenlenmesi yasaktır.

۶. جلوگیری از موجودیت و استفاده مشروبات الکولی، استعمال دخانیات و سایر مواد نشه آور و ورود اشخاص مست و در حال نشه در هتل ها و سالون ها و رستوران ها.

6. Alkollü içeceklerin bulundurulması ve tüketilmesi, tütün ve sarhoş edici maddelerin kullanımı ile neşeli veya sarhoş kişilerin otel, salon ve restoranlara girmesi yasaktır.

۷. جلوگیری از فلم برداری در محافل عروسی به استثنای فامیل های عروس و داماد.

7. Düğün merasiminde, gelin ve damadın aileleri dışında çekim yapılması yasaktır.

۸. جلوگیری از ادامه محفل بعد از ساعت (۱۱) شب.

8. Merasimin gece saat 11’den sonra devam etmesi yasaktır.

۹. همکاری با موظفین شاروالی اتحادیه پیشه وران و مراجع امنیتی در امر کنترل محافل در حدود احکام این قانون.

9. Belediyelerin, sendika birliklerinin ve emniyet makamlarının, merasimleri kontrol etme konusunda bu Kanun hükümleri çerçevesinde iş birliği yapmaları gerekmektedir (KMA, 2017, md.18/7).

اجرت خدمات اضافی

19. Ek Hizmet Ücreti

ماده نهم:

On dokuzuncu madde:

اداره هتل، سالون و رستوران نمی تواند پول اضافی را به عنوان تزئین هتل یا سایر خدمات از مشتری اخذ نماید.

Otel, salon ve restoran yönetimi, otel dekorasyonu gibi diğer hizmetler için müşteriden ek ücret talep edemez (KMA, 2017, md.19/7).

منع برگزاری محافل بدون جواز شرعی

20. Dine Aykırı Merasimlerin Yasak Olması

ماده بیستم:

Yirminci madde:

برگزاری محافل که جواز شرعی ندارد در هتل و منزل ممنوع می باشد.

Dine aykırı merasimlerin otel ve evlerde yapılması yasaktır (KMA, 2017, md.20/7).

تدویر محافل دسته جمعی

21. Toplu Şekilde Merasim Yapılması

ماده بیست و یکم:

Yirmi birinci madde:

وزارت های اطلاعات و فرهنگ، کار و امور اجتماعی، شهداء و معلولین، امور زنان و شاروالی ها می توانند محافل عروسی پسران و دختران جوانی را که توانایی مالی ندارند به موافقه آنها و اولیای شان به مصرف دولت و مؤسسات خیریه طور دسته جمعی برگزار نمایند.

Enformasyon ve Kültür, Çalışma ve Sosyal İşler, Kadın İşleri Bakanlıkları ile Belediyeler, maddî durumu olmayan genç erkek ve kızlar için devlet veya hayır kurumlarının katkılarıyla, kendileri ve velilerinin muvafakatiyle toplu nikâh törenleri düzenleyebilirler.

فامیل های پسران و دخترانی که واجد شرایط ازدواج بوده و آرزوی عروسی را از طریق برگزاری چنین محفل داشته باشند، غرض ثبت نام به معینیت جوانان وزارت اطلاعات و فرهنگ یا وزارت کار و امور اجتماعی، شهداء و معلولین یا وزارت امور زنان و یا شاروالی های مربوط مراجعه نمایند.

Evlenebilecek durumda olan ve bu amaçla düzenleme yapmak isteyen genç kız ve erkeklerin aileleri, Enformasyon ve Kültür Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı, Kadın İşleri Bakanlığı'na veya ilgili belediyelere kayıt yapmak için müracaat edebilirler (KMA, 2017, md.21/7).

تخلف مسؤول هتل، سالون و رستوران ها

22. Otel, Salon ve Restoranların Kanunu İhlal Etmesi

ماده بیست و دوم:

Yirmi ikinci madde:

هرگاه اداره هتل ها، سالون ها و رستوران ها از احکام مندرج ماده هجدهم این قانون تخلف نماید، حسب ذیل تأدیبه می گردد:

Otel, salon ve restoran işletmecileri, bu kanunun 18’inci maddesi hükümlerine aykırı hareket ettikleri takdirde aşağıdaki şekilde disiplin cezasıyla karşı karşıya kalacaklardır:

۱. در صورت تخلف بار اول مبلغ سی هزار (۳۰۰۰۰) افغانی.

1. İlk ihlal durumunda, 30.000 bin Afgan parası cezası uygulanır.

۲. در صورت تخلف بار دوم مسدود نمودن هتل، سالون و رستوران برای مدت یکماه.

2. İkinci ihlal durumunda, otel, salon ve restoran bir ay süreyle kapatılacaktır.

۳. در صورت تخلف بار سوم سلب جواز فعالیت هتل، سالون و رستوران.

3. Üçüncü kez ihlal durumunda otel, salon ve restoran işletme ruhsatı iptal edilecektir (KMA, 2017, md.22/8).

وضع طرز العمل

23. Prosedürel Düzenleme

ماده بیست و سوم:

Yirmi üçüncü madde:

شاروالی به همکاری اتحادیه پیشه وران می تواند، به منظور تطبیق بهتر احکام این قانون طرز العمل را وضع نماید.

Belediye, esnaf birlikleriyle iş birliği yaparak, bu kanun hükümlerini daha iyi uygulama için bir prosedür oluşturabilir (KMA, 2017, md.23/8).

مرجع تحصیل جریمه نقدی

24. Cezâyı Tahsil Edecek Kurum

ماده بیست و چهارم:

Yirmi dördüncü madde:

مبلغ مندرج ماده بیست و دوم این قانون از طرف شاروالی مربوطه تحصیل و به حساب عواید شاروالی تحویل بانک می گردد.

Bu Kanun'un yirmi ikinci maddesinde belirtilen miktar, ilgili belediye tarafından tahsil edilir ve belediyenin gelir hesabına aktarılır (KMA, 2017, md.24/8).

تاریخ انفاذ

25. Yürürlük Tarihi

ماده بیست و پنجم:

Yirmi beşinci madde:

این قانون سه ماه بعد از تاریخ نشر در جریده رسمی نافذ می گردد و با انفاذ آن فرمان شماره (۷) در باره مهر و مصارف عروسی منتشره جریده رسمی شماره (۴۰۹) مؤرخ ۲۶ میزان سال ۱۳۷۵ هجری شمسی ملغی شمرده می شود.

Bu kanun, resmî gazetede yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girecek ve yürürlüğe girmesiyle birlikte 26 Mizan 1357 (18//1978) tarihinde (409) sayılı resmî gazetede yayımlanan Fermân-i Şûmare-i 7 der Bâre-i Mesârifî Arûsi iptal edilecektir (KMA, 2017, md.25/8).

EK-2

— 59 —

Düğünlerde men’i israfat kanunu

(*Ceridei Resmiye ile neşir ve ilânı: 28 mart 1337 - No. 8*)

No.
55

BİRİNCİ MADDE — Düğünlerde alelittlak cihaz teşhiri, cihazın açıktan nakli, erkek tarafından iki kattan fazla elbise ihdası, düğün günlerine munhasır olmak üzere bir günden ziyade çalgı kaldırılması ve ziyafet verilmesi, nişan, çevre merasimi ile ağırlık ve hedaya itası ve köçek oynatılması gibi israfat memnudur.

İKİNCİ MADDE — Her livanın mecalisi umumiyesi işbu kanun ile kavanini saire ahkâmına mugayir olmamak şartıilemahallî ve idarî talimatnameler tanzimine ve gerek ona müstenit tedabirin Hükümet marifetiyle tatbikını takibe mecburdur.

ÜÇÜNCÜ MADDE — İşbu mevat ve talimatnameler hilâfında hareket edenler mahallî belediyelerine ait olmak üzere elliden yüz liraya kadar cezayı nakdî ita veya bir aydan altı aya kadar hapis ile mücazat olunurlar.

DÖRDÜNCÜ MADDE — İşbu mevaddan mütevellit mesail sulh mahkemelerinde rüyet olunur. Bu baptaki hükümler katî ve lâzimülinfazdır.

BEŞİNCİ MADDE — Hitan cemiyetleri için masraf ihtiyariyle düğün yapmak memnudur.

ALTINCI MADDE — İşbu kanun ile menedilen eşya müsadere ve mahallî belediyeleri namına bilmüzayede fûruht ve irat kaydedilir.

YEDİNCİ MADDE — İşbu kanun tarihi neşrinden itibaren mer’idir.

SEKİZİNCİ MADDE — İşbu kanunun icrayı ahkâmına Büyük Millet Meclisi Dahiliye ve Adliye vekilleri memurdur.

25 teşrinisani 1336 ve 13 rebiyülevvel 1339

	Tarih	No.	Makam
Büyük Millet Meclisi Riyasetinden tebliği :	22 teşrinievvel 1336	696	Heyeti Vekile Riyasetine
		697	Dahiliye vekâletine
		698	Adliye »
Meclis zabıt ceridelerindeki müzakerat fihristi :	Cilt : 5	Sayıfa : 370:379,390:402	
	6	37:43	
İşbu kanunun alâkadar olduğu diğer kanunlar :			

Etik Kurul İzni	<i>Bu çalışma için etik kurul izni gerekmemektedir. Yaşayan hiçbir canlı (insan ve hayvan) üzerinde araştırma yapılmamıştır. Makale Aile Araştırmaları alanına aittir.</i>
Çatışma Beyanı	<i>Makalenin yazarları, bu çalışma ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması olmadığını ve yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.</i>
Destek ve Teşekkür	<i>Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.</i>
